

FORSIDEILLUSTRASJON

grom.no, Inger Høy og Katrine Tveit

REDAKSJON

Ansvarlig redaktør:

Ellen Beate Dyvi

Vitenskapelige redaktører:

Nils Roar Gjerdet

Jørn Arne Aas

Redaksjonssjef:

Kristin Aksnes

Redaksjonsråd/Editorial Board:

Linda Z. Arvidsson, Ellen Berggreen, Morten Enersen,

Jostein Grytten, Anne M. Gussgard, Anne Christine

Johannessen, Sigbjørn Løes, Nils Oscarson,

Nina J. Wang, Marit Øilo

Redaksjonskomité:

Jon E. Dahl, Anders Godberg, Malin Jonsson,

Kristin S. Klock, Anne Rønneberg

ABONNEMENT

For ikke-medlemmer og andre abonnenter:

NOK 2 300,-

ANNONSER

Henv. markedsansvarlig Eirik Andreassen,

Tlf: 977 58 527

e-post: annonse@tannlegetidende.no

TELEFON OG ADRESSE

Haakon Vils gate 6,

PB 2073, Vika, 0125 Oslo

Tlf: 22 54 74 00

E-post: tidende@tannlegeforeningen.no

www.tannlegetidende.no

UTGIVER

Den norske tannlegeforening

ISSN 0029-2303

Opplag: 7050, 11 nummer per år

Parallellpublisering og trykk: 07 Media

Grafisk design: 07 Media

Fagpressens redaktørplakat ligger til grunn for utgivelsen. Alt som publiseres representerer forfatterens synspunkter. Disse samsvarer ikke nødvendigvis med redaksjonens eller Den norske tannlegeforenings offisielle synspunkter med mindre dette kommer særskilt til uttrykk.

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

TRYKT I
NORGE
NO - 1470

Fagpressen
OPPLAGSKONTROLLERT

BILGOMETER TRYKK
OP - MEDIA - 2041 0208

Utenforskap er ødeleggende og farlig

Foto: Knut Wiberg

Denne sommeren har vært preget av at det er ti år siden angrepet på Norge, regjeringen, demokratiet, Arbeiderpartiet og AUF. Mye av debatten i forbindelse med tiårsmarkeringen har dreid seg om mangelen på tiltak for å hindre at det skjer igjen. Mange mener at det ikke er gjort nok for å stoppe at tankegodset til gjerningsmannen fra 2011 brer seg til flere personer og i enkelte nettverk.

Tidlig inngripen når det kommer tegn på at noe er i ferd med å utvikle seg i feil retning, og i verste fall gå riktig galt, synes å være veldig viktig. Det virker også åpenbart at det er makt-påliggende å hindre at mennesker havner utenfor. Like åpenbart er det at en måte å hindre utenforskap på må være å gjøre det lettere for flere å være innenfor. Kanskje flere vil føle seg innenfor hvis flere ting og mer forskjellighet blir akseptert som innenfor? Jeg har ingen tro på at vi ordner opp ved å prøve å gjøre alle mest mulig like. Det er for eksempel ikke så sikkert at det eneste saliggjørende er at alle får høyere utdanning, slik noen synes å mene. Vi trenger at folk får seg meningsfull jobb og merker at de bidrar, selv om de ikke har lang høyere utdanning. Mange jobber kan fint utføres uten en mastergrad. Samtidig kreves det en slik grad oftere og oftere, der det tidligere ikke var nødvendig. Et tankekor.

Vi vet at radikale og ekstreme holdninger og utenforskap henger sammen. Deltakelse i arbeidslivet og utenforskap henger også sammen.

Under Arendalsuka i år inviterte Tannlegeforeningen til samtale om utfordringene med, og mulige løsninger på, at mennesker havner utenfor arbeidslivet, fra et munnehelseperspektiv.

Altfor mange opplever fysiske og psykiske utfordringer som gjør at de ikke kommer inn i, eller faller ut av, arbeidslivet. Dårlig munnehelse er skambelagt og ofte smertefullt, og også ofte

med sammenheng til medisinbruk, rus og psykiatri. Munnhelse og psykisk helse påvirker hverandre gjensidig, og resultatet av både dårlig munnehelse og psykiske problemer blir ofte et liv på siden av både arbeidslivet og samfunnet. Hva kan vi gjøre for å forhindre at dette skjer, var spørsmålet som ble stilt i presentasjonen av debatten som ble arrangert tirsdag 17. august.

Vi går nå inn i siste del av valgkampen før stortingsvalget 11. september, der sosial ulikhet i tannhelse og mulige løsninger på problemet, kan bli et tema høyt oppe på dagsordenen og kanskje avgjørende for noens stemmegivning.

Statistisk sentralbyrå (SSB) publiserte 2. august en rapport som slår fast at inntektsnivå bestemmer hvorvidt folk oppsøker tannlegen eller ikke. En av fem lar det være, av økonomiske årsaker, ifølge rapporten.

Flere partier går inn for økt offentlig finansiering av denne helsehjelpen, noen mer enn andre. I Dagsnytt 18-debatten 3. august deltok Arbeiderpartiet, Høyre og Rødt. Det kunne høres ut som om det er noe i nærheten av tverrpolitisk enighet om at tannhelse skal finansieres på lik linje med annen helsehjelp. Slik vet vi imidlertid at det ikke er.

Ukeavisen Dag og Tid omtaler SSB-rapporten og den politiske debatten 6. august, og ser på historien som har gjentatt seg i over 100 år. Det er mange som mange ganger har villet at tannhelsetjenestene skal finansieres på linje med andre helsetjenester, og gang på gang viser det seg at det ikke er vilje til å betale det det koster. Dag og Tid tror ikke det går særlig annerledes denne gangen, og det kan de få rett i.

Samtidig må vi finne måter å komme utenforskapet til livs på. Fordi det er ødeleggende for den enkelte, og i verste fall farlig for samfunnet.

Ellen Beate Dyvi
Ansvarlig redaktør